

Må alt være originalt?

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 6. januar 2015

Motsetningen til originalitet er en kopi, i verste fall et plagiat. I denne utgaven av Psykologtidsskriftet har vi undersøkt nærmere 1000 artikler – 800 av dem fagartikler – publisert i Tidsskriftet for å sjekke om de er plagiat (se side 6). Plagieringskontrollen vi har brukt, finner *ikke ett* eksempel på plagiat. Samtidig viser reportasjen at grenseoppgangen mellom originalitet og kopi langt fra er klar.

Likevel, det er originalitet som verdsettes i kulturlivet, i forskningen, i livet. Samtidig kan ønsket om det unike stå i veien både for formidling og for det å skape en solid kunnskapsbase. I formidlingen fordi redaksjoner flest verdsetter originalitet i så stor grad at deres modus operandi er å takke nei til tekster som har vært publisert andre steder. Det gjør at god og viktig kunnskap ofte ikke spres i tilstrekkelig grad. Og når forskere i tillegg møter beskyldninger om selvplagiering, dobbeltpublisering eller duplikering, vil det være nye funn blikket rettes mot, ikke formidling av det eksisterende. Men som Ole Bjørn Rekdal sier i denne utgaven (se side 8), må vi ikke komme i en situasjon hvor vi ikke kan si noe vi har sagt før.

I forskningen kan dyrkingen av det originale bidra til at færre tar seg bry med å undersøke holdet i den eksisterende kunnskapen. Å gjenta andres studier bidrar sjelden til å fremme ens akademiske karriere, og flere tidsskrift vil ikke en gang publisere replikasjoner. Det er de som jager ny kunnskap, man ser opp til. Ikke håndverkerne som sikrer fundamentet. En undersøkelse fra 2012 (Matthew C. Makel og kolleger i *Perspectives on Psychological Science*) så på hvor mange av artiklene publisert i de 100 viktigste psykologitidsskriftene siden 1900 som var rene replikasjonsstudier. De fant at kun 1 prosent kvalifiserte til å være dette, men også at andelen replikasjonsstudier har vært økende i de siste årene.

Manglende replikasjon gjør at tvilsomme funn kan fortsette å leve og lede praksis. I den senere tid ser vi flere initiativ for å bøte på dette. Som *The Reproducibility Project*, hvor man sikter seg inn mot å gjenta en rekke studier publisert i ledende psykologitidsskrifter, mens *The Many Labs Replication Project* replikerte 13 sosialpsykologiske studier. Og kunne bekrefte originalfunnene i 10 av tilfellene. Og i fjor dedikerte *Social Psychology* en utgave til replikasjonsstudier av sentrale funn i sosialpsykologien. 10 av de 27 sentrale funnene ble ikke replikert. Det er derfor all mulig grunn til å ønske gjentagelsen velkommen. Det kan gi en viktig korreks til det originale.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 1, 2015, side 1

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør